

Ірина Постоленко,
кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Ключові слова: змішане навчання, онлайн навчання, веб-технології, навчання іноземної мови.

Термін «змішане навчання» набув широкої популярності у вищих закладах освіти у всьому світі. Досить складно дати визначення самому терміну, оскільки він використовується за допомогою різних способів та з різними цілями. В цілому, існують три найпоширеніші значення терміну «змішане навчання» [6: 99]: 1) інтеграція традиційного навчання з веб-підручниками в Інтернеті; 2) поєднання засобів масової інформації та інструментів (наприклад, підручників), що використовуються в середовищах електронного навчання; і 3) поєднання навчально-методичних підходів, незважаючи на те, які технології використовуються [2: 28].

Слід також зазначити, що в Північній Америці замість терміну «змішане навчання» іноді використовується термін «гібридне навчання». Дослідники сприймають змішане навчання як інтеграцію методів навчання та навчання особистого стилю з онлайн підходами. Взагалі, змішане навчання – це суміш навчальних методів (навчання на веб-сайті та самостійне навчання), засобів масової інформації (наприклад, Інтернет, заняття в аудиторії, веб-курси, CD-ROM, відео, книги або слайди для PowerPoint), методичних вказівок (особисті або технологічні сеанси) та веб-технологій, як синхронних, так і асинхронних (наприклад, чати, вікі, віртуальні аудиторії, інструменти для проведення конференцій, блоги, підручники або онлайн курси). Вибір зазвичай визначається низкою факторів: характер змісту курсу та цілі навчання, особливості студента та переваги у навчанні, досвід викладача та стиль навчання, а також онлайн ресурси [3: 11].

До теперішнього часу були визначені чотири основні принципи змішаної методології навчання:

- продумана інтеграція особистих та онлайн навчальних компонентів;
- інноваційне використання технологій;
- реконцептуалізація навчальної парадигми;
- постійний моніторинг та оцінювання змішаного навчання.

1. Перший принцип полягає у тому, аби підкреслити доцільність обох середовищ і успішно задовольняти різноманітні потреби та переваги студентів.
2. Другий принцип означає, що будь-яка технологія повинна застосовуватися педагогічно грамотно і використовуватися для створення та підтримки високо інтерактивних методів навчання.
3. Третій принцип сприяє об'єднанню нових педагогічних теорій, таких як конструктивізм або теорія активності (обидві теорії характеризують навчання як соціальну взаємодію та співпрацю, в якій студент відіграє вирішальну роль (С. Ф. Виготський, 1978; теорія активності), разом з новими складними ролями студентів та викладачів у процесі набуття знань та вмінь.
4. Четвертий принцип змішаної методології повинен забезпечити якість та ефективність навчання [4: 32].

Серед основних причин, чому змішане навчання слід застосовувати у процесі здобуття знань, є наступні:

- таке застосування сприяє розвитку педагогіки, оскільки підтримує більш інтерактивні стратегії, а не тільки навчання в аудиторії;
- змішане навчання заохочує до спільного навчання студентів та викладачів, які можуть працювати разом над проектами з будь-якого місця та в будь-який час;
- такий вид навчання поглиблює міжкультурну свідомість, оскільки вона об'єднує дослідників, викладачів та студентів з будь-якої точки світу;

- це зменшує витрати на навчання, оскільки студенти позбавляються частих поїздок, щоб здобути освіту;
- змішане навчання може співпадати зі стилем навчання студента, хоча в цьому питанні немає чіткого консенсусу [5: 82].

Проте змішане навчання має також свої недоліки. Змішане навчання займає багато часу і потребує матеріалів з підготовки та оцінювання. Крім того, як студенти, так і викладачі іноді мають обмежені знання щодо використання технологій, а також у будь-який момент може статися технічний збій. Нарешті, навички навчання студентів часто недостатньо розвинені, щоб вони могли максимально скористатися змішаним навчанням. Крім того, підхід до змішаного навчання, як описано вище, вимагає незалежного студента, а також викладача, який підтримує та заохочує його до такого навчання. Таким чином, роль студента та викладача змінюється. По суті, сучасна парадигма бачить викладання та навчання як соціальні процеси, коли студенти активно співпрацюють із своїми викладачами. Викладач стає фасилітатором, посередником, наставником або тренером. Дослідник Вілер перерахував сім навичок, якими необхідно володіти інструкторам / викладачам у процесі змішаного навчання:

- вміти підтримувати та заохочувати студентів;
- не боятись ризикувати використовувати новітні технології;
- мати можливість демонструвати хороші навички навчання в онлайн-контексті;
- бути хорошими комунікаторами на будь-якому носії;
- бути неконформістами;
- почуватися впевнено у культурі змін;
- мати можливість бачити загальну картину [2: 8].

Змішане навчання також стало однією з успішних стратегій опанування іноземної мови. Фактично, змішане навчання стало основним поштовхом у галузі навчання іноземної мови протягом останніх десяти років. Як зазначає дослідник Мотейжкова, основна увага зосереджена на сферах знань, в яких громадяни набувають навичок та знань, необхідних для ефективного

спілкування, наприклад, під час навчання іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Тому змішане навчання під час навчання іноземних мов іноді визначається як поєднання традиційного, самостійного навчання та вивчення мови на комп'ютері (CALL). У зв'язку з впровадженням змішаного навчання дослідник Весела розповідає про термін “blended CALL”, який вона пояснює як навчання мови за допомогою різноманітних технологічних засобів у поєднанні з традиційним інструктажем в аудиторії. Деякі вчені визначають сутність змішаного навчання іноземної мови більш широко. На їхню думку, змішане навчання є педагогічним підходом, який поєднує в собі можливості ефективності та соціалізації під час спілкування в аудиторії за допомогою технологічно розвинених можливостей активного навчання в онлайн середовищі [3: 23].

Дослідник Де Праетер зазначає, що класичним прикладом використання змішаного навчального підходу є курс англійської мови як іноземної, де викладач вирішує, що всі аудіо-завдання (прослуховування та розуміння тексту) відбудуться в аудиторії, тоді як всі письмові текстові завдання будуть виконуватися онлайн (читання тексту та написання есе). Можна навести приклад навчального курсу з англійської мови (академічна англійська) на факультеті фізики, математики та інформатики, де викладач вирішує, що всі письмові завдання, такі як есе, будуть завантажені на онлайн платформі, і самостійне вивчення з подальшого довідковою інформацією буде здійснено в Інтернеті. На наступному занятті викладач та студенти будуть обговорювати певні труднощі чи цілі, пов'язані з їх роботою в Інтернеті, а викладач також висвітлює будь-які помилки, які студенти можуть зробити під час виконання завдань. Окрім того, використовуючи змішане навчання як підхід, студенти отримують частину матеріалу, наприклад, навчальний посібник, а потім використовують його разом з матеріалами та веб-сайтами в Інтернеті. Таким чином, наприклад, якщо студенти читають або слухають текст про якусь знамениту особистість, вони можуть перейти на сайт в Інтернеті та дізнатися додаткову інформацію про неї.

Крім того, якщо їх навчальний посібник має супутній веб-сайт, студенти можуть туди заходити і знаходити додаткові тексти, вправи, посилання та заходи [3: 26].

Отже, завдяки змішаному навчанню студенти мають змогу вивчати іноземну мову через використання відео на каналі Youtube, ситуативних відео, чатів та відеоконференцій, а також спілкуватися з носіями мови та своїми однолітками у різних куточках світу. Крім того, змішане навчання сприяє більш активному використанню іноземної мови під час навчання, ніж під час традиційних занять в аудиторії. Студенти мають чудову нагоду вдосконалити навички прослуховування, читання та письма. Компоненти веб-матеріалів надають студентам можливість переглянути лекції або семінари. Тому змішане навчання сприяє модернізації сучасної освіти та компенсації різноманітних недоліків під час навчання іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. HARMER, J. 2012. Essential teacher knowledge. Core concepts in English language teaching. Pearson Education Limited.
2. DRISCOLL, M. 2002. Blended Learning: Let's Go beyond the Hype. E-learning, March 1.
3. DZIUBAN, C. D., HARTMAN, J. L., & MOSKAL, P. D. 2005. Higher education, blended learning and the generations: Knowledge is power – no more. In J. Bourne & J.C. Moore (Eds.), Elements of quality online education: engaging communities. Needham, MA: Sloan Center for Online.
4. LITTLEJOHN, A., & PEGLER, C. 2007. Preparing for blended e-Learning. UK: RoutledgeFalmer.
5. VAUGHAN, N. 2007. Perspectives on blended learning in higher education. International Journal on E-Learning, 6(1), 81-94.
6. WHITELOCK, D., & JELFS, A. 2003. Editorial: Journal of Educational Media Special Issue on Blended Learning. Journal of Educational Media, 28(2-3), 99-100.